

- **PROTOCOL PER A LA PREVENCIÓ DE L'ASSETJAMENT ENTRE IGUALS I LA PROMOCIÓ DE LA CONVIVÈNCIA CASTELL-PLATJA D'ARO I S'AGARÓ**

INDEX

1. INTRODUCCIÓ	2
2. MARC NORMATIU	3
3. DEFINICIÓ.....	10
3.1. A què ens referim quan parlem d'assetjament escolar	10
3.2. Què no és assetjament escolar?	10
3.3. Conductes que constitueixen l'assetjament escolar	11
4. PROTAGONISTES DE L'ASSETJAMENT	12
4.1. Protagonistes	12
4.2. Característiques dels protagonistes.	13
5. INDICACIONS DE VICTIMITZACIÓ	14
6. OBJECTIUS	15
7. PREVENCIÓ	16
7.1. .. Prevenió Primària	16
7.2. .. Prevenió Secundària	17
7.3. .. Prevenió Terciària	18
8. DETECCIÓ I INTERVENCIÓ	18
8.1. Signes d'alerta	18
8.2. Agents implicats	19
8.3. Funcions i responsabilitats dels agents implicats	
8.3.1. Centres educatius.....	19
8.3.2. Equips d'atenció psicopedagògica.....	19
8.3.3. Serveis educatius i de lleure no formals	20
8.3.4. Serveis bàsics d'atenció social.....	20
8.3.5. Policia local	20
8.3.6. Mossos d'Esquadra	20
8.3.7. Família	20
8.3.8. Regidoria d'Ensenyament	20
9. METODOLOGIA DE TREBALL	21
10. DESCRIPCIÓ DEL CIRCUIT D'INTERVENCIÓ.	22
11. AVALUACIÓ	22
12. BIBLIOGRAFIA	23
13. ANNEXOS:	
Circuit d'intervenció.....	25
Fitxa d'avaluació.....	26
Convocatòria escola	27
Fitxa d'assetjament per al centre escolar.....	28
Decret 279/2006 sobre drets i deures de l'alumnat	30

1. INTRODUCCIÓ

La Comissió per a la Prevenció de l'Assetjament és un òrgan temporal que s'ha constituït a partir de les necessitats detectades per la Comissió per a la Promoció de la Convivència del municipi de Castell-Platja d'Aro. Forma part d'aquesta comissió matriu.

En el marc d'aquesta comissió es van recollir casos en què els professionals detectaven situacions d'assetjament un cop ja havien passat i la persona ja l'havia patit durant un període perllongat. Les accions dutes a terme per pal·liar els casos detectats eren desconexes i no es feien amb una coherència comuna. Tot i que val a dir que s'intervenien en totes les situacions. És per aquest motiu, que els agents implicats a la comissió per a la Promoció de la Convivència han vist necessari la redacció d'un protocol que pugui recollir totes les possibilitats amb les quals ens podem trobar i la necessitat de formalitzar aquesta pràctica de forma coordinada i global amb el present Protocol.

Per aquests motius, s'ha creat la Comissió per a la Prevenció de l'Assetjament formada per representants dels centres educatius del municipi (tant d'educació formal com no formal), l'EAP, els Serveis Socials, Els Mossos d'Esquadra i la Policia Local.

La metodologia emprada es basa a:

- Crear una plataforma de debat entre els professionals implicats.
- Consensuar amb tots els agents implicats el document on es defineix el marc d'intervenció.
- Documentar teòricament el treball en relació a l'assetjament que ens permeti recollir un ample ventall de possibilitats de treball, amb la finalitat de crear un document marc adaptat a les necessitats del municipi.
- Articular les accions dels diferents implicats en matèria de prevenció de l'assetjament.
- Establir fitxes de coordinació úniques i consensuades, conegudes per tots els agents implicats en el protocol.

Aquest és un Protocol global on s'inclouen tots els serveis del municipi: Ajuntament, Centres escolars, EAP, Regidories d'Infància, Joventut, Ensenyament, Esports, Serveis Socials, Dinamització comunitària, SIE, PFI, Policia Local, Mossos d'Esquadra.

El seu objectiu principal és promoure la convivència i el bon tracte entre els ciutadans del municipi de Castell-Platja d'Aro i S'Agaró. Per aquest motiu, el que pretén és entendre el fenomen de la convivència i l'assetjament d'una forma àmplia i donar resposta i atenció a tots els implicats sense caure exclusivament en intervencions sancionadores.

CASTELL-PLATJA D'ARO I S'AGARÓ, UN MUNICIPI PROMOTOR DE LA CONVIVÈNCIA I EL BON TRACTE

Aquest protocol s'emmarca en una acció preventiva més global i vol ser l'inici del camí cap a un poble on tots els agents siguin educatius, tant des de l'educació formal, com des de la no-formal i la informal. On cada ciutadà pugui esdevenir agent de canvi i creixement de la convivència.

El municipi de Castell-Platja d'Aro i S'Agaró sempre ha fet una aposta clara per l'educació i la inversió en recursos socials i educatius per tal d'afavorir un entorn social que millori el benestar dels seus habitants.

En aquest sentit, s'està treballant per a la convivència i en un Protocol per a la prevenció de l'assetjament; en una eina que ens permeti treballar amb tots els infants, joves, famílies, adults, gent gran, etc., per plantar la llavor d'un poble on els conflictes puguin ser una eina per dialogar, reflexionar, aprendre, etc., en definitiva, per millorar la convivència.

Des d'aquesta perspectiva portem anys treballant per al benestar de la nostra població i és voluntat de l'ajuntament i la Comissió per a la Promoció de la Convivència fer un pas endavant en aquest aspecte. Sabem que és una gran fita, però hem de continuar caminant per arribar-hi. Si volem un poble educador hem de començar a implicar tots els agents que en formem part. Amb aquest ànim inclusiu plantegem seguir caminant cap a una "ciutat educadora", que cregui en l'educació i en el seu poder transformador com a factor de progrés i creació de riquesa personal i col·lectiva. Per tant,

ser "ciutat educadora" és cosa de TOTS, és responsabilitat de tots. L'escola, les famílies, les activitats i serveis educatius i de lleure, l'educació més enllà de l'escolaritat bàsica, les persones adultes, els agents culturals, l'esport, la cura de la gent gran, els serveis socials, la policia local i els mossos d'esquadra i els efectes de les polítiques públiques al municipi són també agents d'educació al llarg de la vida. Assumint aquesta responsabilitat col·lectiva redactem aquest protocol.

2. MARC NORMATIU

Les disposicions bàsiques des de les quals abordarem el tractament jurídic d'aquest fenomen les trobem en la Convenció de Drets del Nen (CDN), en la Constitució i en la legislació educativa, i en la LORPM.

La normativa municipal.

CONVENCIÓ DE DRETS DEL NEN (CDN)

La lluita contra l'assetjament escolar és un imperatiu derivat del reconeixement dels drets humans i de la necessitat de col·locar el respecte de la dignitat de la persona com a clau de volta de l'Estat de Dret.

En aquesta línia cal recordar que la CDN imposa als Estats membres les següents obligacions:

- 1) s'asseguraran que les institucions, serveis i establiments encarregats de la cura o la protecció dels infants compleixin les normes establertes per les autoritats competents, especialment en matèria de seguretat, sanitat, nombre i competència del seu personal, així com en relació amb l'existència d'una supervisió adequada (art. 3.3),
- 2) adoptar totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives apropiades per protegir l'infant contra tota forma de perjudici o abús físic o mental, descuit o tracte negligent, maltractaments o explotació, inclòs l'abús sexual, mentre el nen es trobi sota la custòdia dels pares, d'un representant legal o de qualsevol altra persona que el tingui a seu càrrec (art. 19.1);
- 3) prendre totes les mesures adequades per vetllar perquè la disciplina escolar sigui administrada de manera compatible amb la dignitat humana de l'infant i de conformitat amb aquesta Convenció (28.2).

Aquesta necessitat d'especial protecció de l'infant davant tota mena de maltractament és latent en un ampli nombre d'articles de la CDI (articles 2, 11, 16, 19, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 i 39).

D'altra banda, la CDN estableix que l'educació ha d'estar encaminada al desenvolupament de la personalitat, al respecte dels drets humans, al respecte dels pares i a la pròpia identitat cultural i nacional, a la vida responsable en una societat amb esperit de comprensió, a la pau, a la tolerància i a la igualtat, i al respecte al medi ambient natural (article 29).

LA CONSTITUCIÓ

Des del punt de vista intern cal recordar que la Constitució declara com a drets fonamentals, al costat del dret a l'educació (article 27), el dret a la integritat física i moral (article 15), el dret a la llibertat i a la seguretat (article 17) i el dret a la tutela judicial efectiva (article 24).

L'educació ha de tenir com a finalitat, d'acord amb la Constitució, el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de convivència i els drets i llibertats fonamentals (art. 27.2 CE); finalitat coherent amb un sistema que pretén configurar la dignitat de la persona i els drets inviolables que li són inherents, juntament amb el lliure desenvolupament de la personalitat, el respecte a la Llei i als drets dels altres, com a "fonament de l'ordre polític i de la pau social "(art. 10.1 CE).

LLEI ORGÀNICA D'EDUCACIÓ: LOE 2006

TÍTOL PRELIMINAR

CAPÍTOL I

Principis i fins de l'educació

Article 1. Principis.

El sistema educatiu espanyol, configurat d'acord amb els valors de la Constitució i assentat en el respecte als drets i llibertats que hi estan reconeguts, s'inspira en els principis següents:

- a) La qualitat de l'educació per a tot l'alumnat, independentment de les seves condicions i circumstàncies.
- b) L'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no-discriminació i actui com a element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials, amb una atenció especial a les que derivin de discapacitat.
- c) La transmissió i la posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, com també que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació.
- k) L'educació per a la prevenció de conflictes i per a la seva resolució pacífica, així com la no-violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social

Article 2. Fins.

1. El sistema educatiu espanyol s'orienta a la consecució dels fins següents:
  - b) L'educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, en la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i en la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones amb discapacitat.
  - c) L'educació en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència, com també en la prevenció de conflictes i la seva resolució pacífica.
  - d) L'educació en la responsabilitat individual i en el mèrit i esforç personal.
  - e) La formació per a la pau, el respecte als drets humans, la vida en comú, la cohesió social, la cooperació i solidaritat entre els pobles, així com l'adquisició de valors que propiciïn el respecte als éssers vius i el medi ambient, en particular al valor dels espais forestals i el desenvolupament sostenible.

CAPÍTOL II

Educació primària

Article 17. Objectius de l'educació primària.

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en els nens i les nenes les capacitats que els permetin:

- a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquestes normes, preparar -se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- c) Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permetin desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, i en els grups socials amb els quals es relacionen.
- d) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
- m) Desenvolupar les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol

tipus i als estereotips sexistes.

CAPÍTOL III

Educació secundària obligatòria

Article 23. *Objectius.*

L'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els i les alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, com també rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.

LLEI D'EDUCACIÓ: LEC 2009

Títol preliminar. Objecte i principis

Article 2. Principis rectors del sistema educatiu

1. El sistema educatiu, en el marc dels valors definits per la Constitució i per l'Estatut, es regeix pels **principis** generals següents:

- a) El respecte dels drets i els deures que deriven de la Constitució, l'Estatut i la resta de legislació vigent.
- b) La transmissió i la consolidació dels valors propis d'una societat democràtica: la llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, el respecte i la igualtat.
- c) La universalitat i l'equitat com a garantia d'igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius, basada en la coresponsabilitat de tots els centres sostinguts amb fons públics.
- e) El pluralisme.
- f) La inclusió escolar i la cohesió social.
- h) El conreu del coneixement de Catalunya i l'arrelament dels alumnes al país, i el respecte a la convivència.
- i) El respecte i el coneixement del propi cos.
- j) El foment de la pau i el respecte dels drets humans.
- m) La coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre dones i homes.
- n) L'afavoriment de l'educació més enllà de l'escola.
- o) L'educació al llarg de la vida.
- p) El respecte del dret de mares i pares perquè llurs fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions.
- q) L'exclusió de qualsevol mena de proselitisme o adoctrinament.

2. El sistema educatiu es regeix pels principis específics següents:

- a) La formació integral de les capacitats intel·lectuals, ètiques, físiques, emocionals i socials dels alumnes que els permeti el ple desenvolupament de la personalitat, amb un ensenyament de base científica, que ha d'ésser laic, d'acord amb l'Estatut, en els centres públics i en els centres privats en què ho determini llur caràcter propi.
- b) La vinculació entre pensament, emoció i acció que contribueixi a un bon aprenentatge i condueixi els alumnes a la maduresa i la satisfacció personals.
- c) La capacitació cultural, científica i tècnica que permeti als alumnes la plena integració social i laboral.
- d) L'habilitació per a l'aprenentatge permanent.
- e) L'estímul i el reconeixement de l'esforç i la valoració del rigor, l'honestedat i la constància en el treball.
- f) La capacitació per a exercir activament la ciutadania.
- i) La competència per a l'anàlisi i la contrastació de tota la informació, sigui quin sigui el mitjà de transmissió.

Títol I. Dret a l'educació i sistema educatiu

Article 3. Dret a una educació integral

Els alumnes tenen dret a rebre una educació integral, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals

Article 7. Convivència

- 1. Tots els membres de la comunitat escolar tenen el dret a una bona convivència i el deure de facilitar-la.
- 2. Les regles de convivència als centres educatius s'han de basar genèricament en els principis democràtics i específicament en els principis i normes que deriven d'aquesta llei.

Capítol II. L'alumnat

Article 21. Drets dels alumnes

- 1. Els alumnes, com a protagonistes del procés educatiu, tenen dret a rebre una educació integral i de qualitat.
- 2. Els alumnes, a més dels drets reconeguts per la Constitució, l'Estatut i la regulació orgànica del dret a l'educació, tenen dret a:
  - f) Ésser educats en la responsabilitat.
  - g) Gaudir d'una convivència respectuosa i pacífica, amb l'estímul permanent d'hàbits de diàleg i de cooperació.
  - h) Ésser educats en el discurs audiovisual.
  - i) Ésser atesos amb pràctiques educatives inclusives i, si s'escau, de compensació.
  - j) Rebre una atenció especial si es troben en una situació de risc que eventualment pugui donar lloc a situacions de desemparament.

Article 22. Deures dels alumnes

- 1. Estudiar per aprendre és el deure principal dels alumnes i comporta els deures següents:
  - d) Respectar els altres alumnes i l'autoritat del professorat.

2. Els alumnes, a més dels deures que especifica l'apartat 1, i sens perjudici de les obligacions que els imposa la normativa vigent, tenen els deures següents:

- a) Respectar i no discriminar els membres de la comunitat educativa.
- b) Complir les normes de convivència del centre.
- c) Contribuir al desenvolupament correcte de les activitats del centre.

Capítol V. La convivència

Article 30. Dret i deure de convivència

1. L'aprenentatge de la convivència és un element fonamental del procés educatiu i així ho ha d'expressar el projecte educatiu de cada centre.

2. Tots els membres de la comunitat escolar tenen dret a convida en un bon clima escolar i el deure de facilitar-lo amb llur actitud i conducta en tot moment i en tots els àmbits de l'activitat del centre.

3. Els centres han de vetllar perquè els membres de la comunitat escolar coneguin la Convenció sobre els drets dels infants.

4. Correspon a la direcció i al professorat de cada centre, en exercici de l'autoritat que tenen conferida, i sens perjudici de les competències del consell escolar en aquesta matèria, el control i l'aplicació de les normes de convivència. En aquesta funció, hi ha de participar la resta de membres de la comunitat educativa del centre. La direcció del centre ha de garantir la informació suficient i crear les condicions necessàries perquè aquesta participació es pugui fer efectiva.

5. Els centres han d'establir mesures de promoció de la convivència, i en particular mecanismes de mediació per a la resolució pacífica dels conflictes i fórmules per mitjà de les quals les famílies es comprometin a cooperar de manera efectiva en l'orientació, l'estímul i, quan calgui, l'esmena de l'actitud i la conducta dels alumnes en el centre educatiu.

Article 32. Mediació

1. La mediació és un procediment per a la prevenció i la resolució dels conflictes que es puguin produir en el marc educatiu, per mitjà del qual es dona suport a les parts en conflicte perquè puguin arribar per si mateixes a un acord satisfactori.

2. El Departament ha d'establir les normes reguladores del procediment de mediació, que han de definir les característiques del procediment i els supòsits bàsics en què és procedent d'aplicar-lo.

Article 33. Protecció contra l'assetjament escolar i contra les agressions

1. El Govern i el Departament han d'adoptar les mesures necessàries per a prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si s'escauen, afrontar-les de manera immediata, i per a assegurar en tot cas als afectats l'assistència adequada i la protecció necessària per a garantir-los el dret a la intimitat.

2. El Departament ha de posar a disposició dels centres els mitjans necessaris per a atendre les situacions de risc d'assetjament escolar. En cas que resulti imprescindible, es poden adoptar mesures extraordinàries d'escolarització, i el Departament pot adoptar també, en l'àmbit del personal al seu servei, mesures extraordinàries de mobilitat.

3. El Govern ha d'adoptar les mesures normatives pertinents per a assegurar, davant les agressions, la protecció del professorat i de la resta de personal dels centres educatius i de llurs béns o patrimoni. En el cas que les agressions siguin comeses per menors escolaritzats al centre, si fracassen les mesures correctores o de resolució de conflictes, s'han d'aplicar les mesures establertes per la legislació de la infància i l'adolescència.

4. L'Administració educativa ha d'assegurar l'opció d'assistència lletrada gratuïta al professorat i a la resta de personal dels centres públics i dels centres privats sostinguts amb fons públics que siguin víctimes de violència escolar, sempre que els interessos dels defensats i els de la Generalitat no siguin oposats o contradictoris.

Article 34. Àmbit d'aplicació de mesures correctores i sancions

1. Les disposicions d'aquesta llei relatives a les infraccions i a les sancions només són aplicables als centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya.

Article 35. Tipologia i competència sancionadora

1. Les irregularitats en què incorrin els alumnes, si no perjudiquen greument la convivència, comporten l'adopció de les mesures que estableixin la carta de compromís educatiu i les normes d'organització i funcionament del centre.

2. Les conductes i els actes dels alumnes que perjudiquin greument la convivència es consideren faltes i comporten la imposició de les sancions que aquesta llei determina.

3. Les conductes i els actes contraris a la convivència dels alumnes són objecte de correcció pel centre si tenen lloc dins el recinte escolar o durant la realització d'activitats complementàries i extraescolars o la prestació de serveis escolars de menjador i transport o d'altres organitzats pel centre. Igualment, comporten l'adopció de les mesures correctores i sancionadores que escaiguin els actes dels alumnes que, encara que tinguin lloc fora del recinte escolar, estiguin motivats per la vida escolar o hi estiguin directament relacionats i afectin altres alumnes o altres membres de la comunitat educativa.

Article 36. Criteris d'aplicació de mesures correctores i sancions

1. L'aplicació de mesures correctores i sancions no pot privar els alumnes de l'exercici del dret a l'educació ni, en l'educació obligatòria, del dret a l'escolarització. En cap cas no es poden imposar mesures correctores ni sancions que atemptin contra la integritat física o la dignitat personal dels alumnes.

2. La imposició de mesures correctores i sancionadores ha de tenir en compte el nivell escolar en què es troben els alumnes afectats, llurs circumstàncies personals, familiars i socials i la proporcionalitat amb la conducta o l'acte que les motiva, i ha de tenir per finalitat contribuir al manteniment i la millora del procés educatiu dels alumnes. En el cas de les conductes greument perjudicials per a la convivència, la imposició de les sancions s'ha d'ajustar al que disposa aquesta llei.

3. Les normes de desplegament d'aquesta llei han de regular els criteris per a la graduació de l'aplicació de les mesures correctores i les sancions, i el procediment i els òrgans competents per a aplicar-les.

Article 37. Faltes i sancions relacionades amb la convivència

1. Es consideren faltes greument perjudicials per a la convivència en el centre educatiu les conductes següents:

a) Les injúries, ofenses, agressions físiques, amenaces, vexacions o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa, el deteriorament intencionat de llurs pertinences i els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.

b) L'alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre, el deteriorament greu de les dependències o els equipaments del centre, la falsificació o la sostracció de documents i materials acadèmics i la suplantació de personalitat en actes de la vida escolar.

c) Els actes o la possessió de mitjans o substàncies que puguin ésser perjudicials per a la salut, i la incitació a aquests actes.

d) La comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència del centre.

2. Els actes o les conductes a què fa referència l'apartat 1 que impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats s'han de considerar especialment greus.

3. Les sancions que es poden imposar per la comissió d'alguna de les faltes tipificades per l'apartat 1 són la suspensió del dret de participar en activitats extraescolars o complementàries o la suspensió del dret d'assistir al centre o a determinades classes, en tots dos supòsits per un període màxim de tres mesos o pel temps que resti fins a la finalització del curs acadèmic, si són menys de tres mesos, o bé la inhabilitació definitiva per a cursar estudis al centre.

4. Entre les conductes contràries a la convivència que han de constar a les normes d'organització i funcionament de cada centre hi ha d'haver, si més no, totes les que tipifica l'apartat 1, quan no siguin de caràcter greu, i també les faltes injustificades d'assistència a classe i de puntualitat.

LLEI ORGÀNICA DE MILLORA DE LA QUALITAT EDUCATIVA: LOMCE 2013

Article únic. *Modificació de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.*

Setanta-vuit. L'article 124 queda redactat de la manera següent:

«Article 124. *Normes d'organització, funcionament i convivència.*

1. Els centres han d'elaborar un pla de convivència que han d'incorporar a la programació general anual i que ha de recollir totes les activitats que es programin amb la finalitat de fomentar un bon clima de convivència dins del centre escolar, la concreció dels drets i deures dels alumnes i les alumnes i les mesures correctores aplicables en cas d'incompliment d'acord amb la normativa vigent, tenint en compte la situació i les condicions personals dels alumnes i les alumnes, i la realització d'actuacions per a la resolució pacífica de conflictes amb especial atenció a les actuacions de prevenció de la violència de gènere, igualtat i no-discriminació.

2. Les normes de convivència i conducta dels centres són de compliment obligat i han de concretar els deures dels alumnes i les alumnes i les mesures correctores aplicables en cas d'incompliment, tenint en compte la seva situació i les condicions personals.

Les mesures correctores han de tenir un caràcter educatiu i recuperador, han de garantir el respecte als drets de la resta dels alumnes i les alumnes i han de procurar la millora en les relacions de tots els membres de la comunitat educativa.

Les mesures correctores han de ser proporcionades a les faltes comeses. Les conductes que atemptin contra la dignitat personal d'altres membres de la comunitat educativa, que tinguin com a origen o conseqüència una discriminació o un assetjament basat en el gènere, l'orientació o la identitat sexual, o un origen racial, ètnic, religiós, de creences o de discapacitat, o que es realitzin contra l'alumnat més vulnerable per les seves característiques personals, socials o educatives tenen la qualificació de falta molt greu i porten associada com a mesura correctora l'expulsió, temporal o definitiva, del centre.

Les decisions d'adoptar mesures correctores per la comissió de faltes lleus són executives de manera immediata.

3. Els membres de l'equip directiu i els professors i les professores es consideren autoritat pública. En els procediments d'adopció de mesures correctores, els fets constatats per professors, professores i membres de l'equip directiu dels centres docents tenen valor probatori i gaudeixen de presumpció de veracitat «iuris tantum» o llevat que hi hagi una prova en contra, sense perjudici de les proves que, en defensa dels drets o interessos respectius, puguin assenyalar o aportar els alumnes i les alumnes.

4. Les administracions educatives han de facilitar que els centres, en el marc de la seva autonomia, puguin elaborar les seves pròpies normes d'organització i funcionament.»

Cent dos. S'afegeix una nova disposició adicional quaranta-unena amb la redacció següent:

«Disposició adicional quaranta-unena. *Prevenció i resolució pacífica de conflictes i valors que sustenten la democràcia i els drets humans.*

En el currículum de les diferents etapes de l'educació bàsica s'ha de tenir en consideració l'aprenentatge de la prevenció i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, i dels valors que sustenten la democràcia i els drets humans, que ha d'incloure en tot cas la prevenció de la violència de gènere i l'estudi de l'Holocaust jueu

com a fet històric.»

DECRET 279/2006 del 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya. DOGC núm. 4670 – 06/07/2006 (vegeu annex 1).

Instrucció 10/2005, de 6 de octubre, sobre el tratamiento del acoso escolar desde el sistema de justicia juvenil. Fiscal General del Estado

3.DEFINICIÓ

3.1 A què ens referim quan parlem d'assetjament escolar?

Dan Olweus defineix l'assetjament escolar com una "conducta de persecució física i/o psicològica que realitza un alumne contra un altre, a qui elegeix com a víctima de repetits atacs. Aquesta acció, negativa i intencionada, situa la víctima en una posició de la qual difícilment pot sortir-ne pel seus propis mitjans. La continuïtat d'aquestes relacions provoca en les víctimes efectes clarament negatius: descens de l'autoestima, estats d'ansietat i fins i tot quadres depressius, cosa que dificulta la seva integració en el medi escolar i el desenvolupament normal dels aprenentatges." (Olweus 1983).

En aquesta línia, la Instrucció de Fiscalia descriu l'assetjament escolar com a l'exposició d'un alumne/a, de forma repetida i durant un temps, a accions negatives que duen a terme un altre o altres alumnes.

D'aquesta definició destaquen les següents característiques:

- Continuitat en el temps.
- Desequilibri de poder (que acaba portant la víctima a una situació d'indefensió).
- Desig conscient de ferir, amenaçar o espantar per part d'un alumne/a davant d'un altre/a (intencionalitat de l'agressor).

La definició de *bullying* reconeix la importància de la violència més o menys visible que té lloc entre els iguals, històricament menystinguda i poc valorada pels adults. Però la Instrucció també posa en relleu la malignitat de les petites violències quotidianes quan ens parla de l'àmplia gamma cromàtica de conductes violentes, intimidadores o denigradores.

Aquestes microviolències preses aïlladament, semblen poc importants o intrascendents; però amb la repetició continuada en el temps poden arribar a ser extremadament doloroses i lesives per a qui les pateix.

Aquest tipus de violència es construeix lentament, en la quotidianitat de les relacions interpersonals i, quan es perllonga en el temps, comporta la despersonalització progressiva de la persona que n'és víctima i pot arribar a esclatar en episodis de violència greus i cruels, aparentment inexplicables.

3.2. Què no és assetjament escolar?

L'assetjament escolar s'ha presentat com un fenomen emergent, i com s'esdevé amb molts fenòmens que han tingut un important ressò mediàtic, ha rebut una consideració desmesurada fins al punt de considerar qualsevol acte de violència, on intervenia algun infant o jove, com a assetjament escolar.

No és bo ignorar aquesta violència, però tampoc ho és sobredimensionar-la. Cal veure el fenomen en la seva mida justa; l'eficàcia de qualsevol intervenció és directament proporcional a una definició ajustada.

Així, per abordar de forma eficaç l'assetjament escolar cal delimitar clarament què és i què no és. No es tracta de confrontacions o baralles en les quals cada part intenta perjudicar l'altra; tampoc no

són incidents violents, aïllats o ocasionals entre alumnes. És una violència que es manifesta sota la superfície de les relacions observables en l'escola; oculta gairebé sempre per als adults, però ben coneguda per l'alumnat.

Aquesta violència no és un esdeveniment aïllat, imprevisible, accidental. És una forma de violència que es construeix, lentament, d'una manera gairebé imperceptible en la vida diària i en el context continu de les relacions interpersonals.

Un fet puntual no és assetjament escolar, però darrere d'una agressió important pot haver-hi un procés de victimització larvat. La violència més dura, es desenvolupa i s'alimenta de les microviolències quotidianes.

3.3. Conductes que constitueixen l'assetjament escolar

Les accions negatives que constitueixen l'assetjament escolar poden prendre diferents formes i diferents intensitats.

A efectes de classificació, les agrupem en el següent quadre:

Tipus d'agressió	Formes directes	Formes indirectes
Física	Pegar, amenaçar, intimidar...	Amagar, trencar, robar objectes o pertinences d'algú...
Verbal	Insultar Burlar-se obertament rient o fent comentaris i gestos Anomenar amb malnoms...	Difondre rumors, Malparlar d'algú...
Exclusió social	Excloure obertament No deixar participar algú en una activitat...	Ignorar, obviar Fer com si l'altre fos transparent Menystenir
Ciberbulling	Penjar fotos, comentaris Denigrants, insults...	Difondre rumors Malparlar

De vegades es tracta de conductes obertes i visibles, però sovint es donen de manera encoberta o gaudeixen de certa permissivitat social (com l'insult, el rumor o l'exclusió), cosa que les fa difícils de detectar, de diagnosticar i d'intervenir.

Això passa especialment en les formes indirectes, on l'agressor queda a l'ombra i les agressions poden no ser del tot evidents per a la víctima. Aquesta incertesa sol generar en la víctima efectes molt pitjors a llarg termini (dubtes sobre la seva pròpia percepció, atribucions d'autoinculpació, etc.), que aquells generats per les agressions directes.

Les conductes que detallem es poden manifestar a través de diferents mitjans. Així, les noves tecnologies (telèfon mòbil, sms, messenger, e-mail, blogs, etc.) que han esdevingut un nou mitjà de comunicació també possibiliten una nova forma d'assetjament: el *ciberbulling*.

Quan les conductes s'adrecen a la víctima fent referència a la seva ètnia o als seus orígens parlem d'assetjament o *bullying racista*. Quan fan referència a la seva orientació sexual parlem d'assetjament o *bullying homòfob* i quan fan referència a les parts íntimes del seu cos parlem d'assetjament o *bullying sexual*.

En definitiva, aquestes conductes configuren una forma de relació basada en la intolerància i en el desig de dominació, que es concreta en una manca de respecte total i absoluta per l'altre.

4. PROTAGONISTES DE L'ASSETJAMENT

4.1. Protagonistes

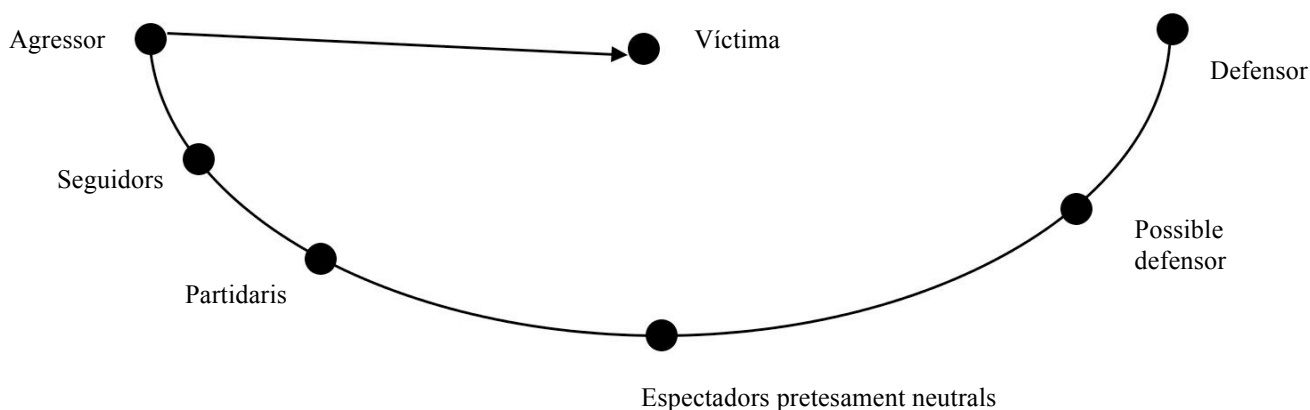
Hi ha tres tipus de protagonistes: l'agressor, la víctima i els companys que presencien les agressions.

L'agressor: pot actuar sol, però generalment cerca el suport del grup.

La víctima: sovint es troba aïllada (no tenir cap amic és un factor de risc).

Els companys (espectadors i/o testimonis): a vegades observen sense intervenir i sovint s'afegeixen a les agressions i n'amplifiquen el procés. Això s'explica pel fenomen del contagi social que fomenta la participació en els actes d'intimidació, o també per la por de patir les mateixes conseqüències si es fa costat a la víctima. Olweus defineix els diferents rols que es poden donar dins un grup d'alumnes en una situació d'assetjament escolar tal i com recull la figura 1.

Figura 1: El cercle del bullying (adaptat de Dan Olweus, 2001).

Agressor: comença el bullying i en pren part activa.

Seguidors: no comencen el bullying, però en prenen part activa.

Partidaris: no prenen part activa, però recolzen el bullying tot mostrant un suport obert.

Espectadors: no prenen posició. Pensen que allò que succeeix no els concerneix.

Possible defensor: pensen que caldria ajudar la víctima, però no ho fan o no saben com fer-ho.

Defensor: no els agrada el bullying i ajuden la víctima, o ho intenten.

Aquest esquema és útil per planificar la intervenció i per prevenir les conductes d'intimidació a partir dels possibles agents de canvi. En la intervenció hauríem d'intentar portar el major nombre d'alumnes possible cap al costat dret del cercle. No hem d'oblidar que l'assetjament escolar és un fenomen de grup i és en el grup on s'ha de resoldre; per tant, cal focalitzar la intervenció en les relacions socials, així com en els rols i conductes que cadascú assumeix dins el grup.

4.2. Característiques dels protagonistes

Tot i que és difícil establir un perfil psicològic concret per als diferents protagonistes, diversos estudis confirmen tres tipologies diferents segons el rol (agressor, víctima i agressor-víctima); però cal considerar-les amb molta prudència, ja que els factors contextuais juguen un paper rellevant en l'atribució de rols i aquests poden variar en el transcurs del temps.

El rol d'agressor

Es descriuen dues grans tipologies d'agressors:

- El predominantment dominant, amb tendència a una personalitat antisocial, relacionat amb l'agressivitat proactiva.
- El predominantment ansiós, amb una baixa autoestima i nivells alts d'ansietat, vinculat a l'agressivitat reactiva.

Els nois i noies del primer grup es mostren agressius i dominants i senten poca empatia vers les víctimes. Tenen un patró de personalitat agressiu i mostren actituds positives envers la violència. També poden ser socialment hàbils i ser capaços de manipular els altres i utilitzar-los per fer mal a la víctima, tot mantenint al mateix temps relacions positives amb els iguals i amagant les seves intencions agressives.

Els nois i noies del segon grup han estat descrits per una combinació de patrons conductuals ansiosos i agressius, altament emocionals i reactius. Solen presentar dèficits en el processament de la informació social amb tendència a sobretribuir hostilitat als altres (biaix atribucional hostil). Això els fa més vulnerables a patir el rebuig sistemàtic dels seus companys i poden convertir-se en agressors/víctimes o víctimes, segons les circumstàncies.

El rol de víctima

Tradicionalment s'ha catalogat les víctimes d'agressió entre iguals en tres grups diferenciats:

Víctima clàssica

Són alumnes ansiosos i insegurs; solen ser sensibles, callats i prudents, amb una baixa autoestima i tendència a culpabilitzar-se, amb poques habilitats socials. Quan se senten atacats reaccionen plorant o allunyant-se i reforcen així les actituds de l'agressor. Generalment tenen pocs amics i, conseqüentment, menys protecció dels iguals i més possibilitats de ser rebutjats. No obstant això, pot ser difícil de determinar la relació de causalitat.

Víctima provocativa

Presenten el mateix patró conductual que els agressors reactius, tot mostrant nivells alts d'ansietat i manca d'autocontrol emocional, amb problemes de conducta externalitzada i hiperactivitat, juntament amb alguns símptomes internalitzats i psicossomàtics típics de la víctima clàssica. Segons els factors contextuais (dinàmiques de grup, clima d'escola, etc.) poden prendre el rol d'agressor/víctima.

Víctima inespecífica

Es tracta de qualsevol persona que no s'ajusti a les normes implícites o explícites del grup, o que hi sigui vista com a diferent, perquè el grup tolera malament la diferència. És el conjunt de víctimes més nombrós i no s'ajusten a les descripcions dels grups anteriors, potser per la multiplicitat de factors que configuren el context escolar.

Ortega (2000) en fa una descripció més comprensiva:

Víctimes provocatives

Són nois i noies molt interactius que es comporten socialment d'una manera que la immensa majoria de nois de la seva edat evitaria. Aquesta turpitud sol ser l'excusa que utilitzen els agressors per justificar les agressions.

Escolars ben integrats en el sistema educatiu

Són nois i noies que mantenen bones relacions amb el professorat, sensibles a les recompenses i a les tasques acadèmiques, que desperten l'enveja dels companys. La seva capacitat cognitiva no va acompanyada de les habilitats socials necessàries per eludir els agressors.

Nois i noies socialment dèbils

Sobreprotegits, que no han tingut experiències prèvies de confrontació o, simplement, han crescut en un ambient tolerant i responsable. Mostren dificultats per afrontar situacions d'abús i defensar els seus drets.

Persones amb un handicap

La seva diferència les fa més vulnerables a la victimització. A vegades només cal un petit tret diferencial (portar ulleres, tenir les orelles grans, ser molt prim o gras...) per esdevenir objecte de burles, menyspreu, malnoms o d'agressió física. El grup tolera malament la diferència.

Persones que pertanyen a un grup social diferenciat

Aquesta violència té connotacions xenòfobes i es desenvolupa, com altres formes de violència amb abús de poder, amb prepotència per part de l'agressor i indefensió de la víctima.

El rol d'agressor-víctima

Aquest grup està format sovint per nois i noies que han tingut una experiència relativament llarga de victimització i esdevenen al seu torn agressors; són victimitzats per uns i alhora victimitzen uns altres que perceben com a més dèbils.

És un grup especialment problemàtic caracteritzat per conductes externalitzades pròpies dels agressors, però que també manifesta alguns símptomes internalitzats (ansietat, depressió, baixa autoestima...) propis de les víctimes clàssiques. La seva resposta als atacs encoratja els agressors i reforça el seu paper de víctima. Corren especialment el risc de romandre involucrats en situacions de maltractament durant llargs períodes de temps.

Malgrat la "provocació" de la seva conducta, seria inacceptable legitimar el maltractament com a "conseqüència lògica" d'aquesta provocació, reprenent el vell argument de culpabilització de la víctima. Ningú no es mereix ser maltractat: la víctima ho és perquè ha quedat atrapada en una situació de la qual no pot sortir per si sola.

Rols dels altres:

Seguidors (ajudants de l'agressor): no comencen el *bullying* i en prenen part activa. Alguns nens tendeixen a participar en l'assetjament i a ajudar els agressors de diferents formes (per exemple, impedit que el jove o nen assetjat pugui escapar de la situació; lliurant notes desagradables de l'agressor cap a la víctima; escampant rumors que l'agressor ha iniciat...)

- Partidaris (recolzen l'agressor): no prenen part activa, però recolzen el *bullying* mostrant un suport obert. Alguns nens observen i se'n riuen de la situació premiant l'agressor a través de gestos, expressions facials i comentaris.

- Espectadors (aproven silenciosament l'assetjament): no prenen posició. El que succeeix no em concerneix. Alguns nens o joves es desplacen a un costat davant de les situacions d'assetjament i actuen com si no ho notessin.

- Possible defensor: pensen que caldria ajudar la víctima, però no ho fan o no saben com fer-ho.

- Defensor (defensen el nen o jove assetjat): afortunadament, a alguns nens i/o joves no els agrada el *bullying* i es posicionen al costat de la víctima i tracten d'ajudar-la. Intenten que els agressors deixin d'assetjar-les o consolen a la víctima en privat.

5.A) INDICACIONS DE VICTIMITZACIÓ

Cal tenir en compte que a vegades els indicadors de victimització només se'ns fan clarament aparents quan la situació és molt greu i sovint són difícils de constatar. A més, es poden donar en diferents graus d'intensitat en situacions similars, depenent de factors personals i contextuals.

Aquesta variabilitat fa que hi hagi situacions d'assetjament escolar on no apareguin aquests indicadors o només se'n trobin petits indicis.

El fracàs escolar és un dels indicadors gairebé sempre present, i encara és més significatiu quan suposa un canvi més o menys sobtat en l'històric acadèmic de l'alumne.

El trastorn d'estrès post-traumàtic (TEPT) es produeix generalment arran d'un esdeveniment estressant i extremadament traumàtic, on l'individu sent que la seva vida està amenaçada i que no pot fer -hi front. Alguns exemples d'aquestes situacions són patir un desastre natural, un accident aeri o de carretera, ser víctima o presenciar una violació o un robatori amb violència, viure en situació de guerra amb atacs i morts violentes, etc.

Les persones que han estat víctimes d'assetjament escolar, sotmeses reiteradament a microviolències quotidianes, també poden presentar símptomes d'aquest trastorn.

La simptomatologia és diversa, però gira al voltant de tres eixos que en l'assetjament escolar es concreten en:

Reexperimentació del trauma: ansietat, angoixa, reaccions desmesurades de plor i por en situacions aparentment poc estressants, baixa autoestima, tristesa, símptomes depressius que poden comportar ideacions suïcides, etc.

Hipervigilància: susceptibilitat, biaix atribucional hostil (tots van en contra meva, em miren malament, etc.), canvis d'humor sobtats, etc.

Conductes d'evitació: por o negació a anar a l'escola de manera més o menys encoberta (somatitzacions, malestars, etc.), no voler anar amb el grup d'amics, declinar invitacions a festes d'aniversari, faltar a determinades classes o a determinades hores, utilitzar rutes alternatives per anar o venir de l'escola, fer absentisme, etc.

Clima de l'aula: El clima que es dona a l'aula és sovint un indicador que alguna cosa pot estar passant. És per aquest motiu que és convenient anar observant si el clima relacional dona signes d'alerta (sociogrames, alerta en el dia a dia...).

5.B) INDICACIONS DE VULNERABILITAT EN LES RELACIONS DE GRUP

Observar les relacions dins el grup ens permetrà detectar rols i conductes potencialment de risc i intervenir de forma preventiva. El sociograma és una bona eina d'observació i anàlisi de les relacions socials.

6. OBJECTIUS

Dins del protocol d'assetjament, ens plantegem treballar a nivell municipal els següents objectius:

OBJECTIU GENERAL:

Promoure la convivència i el bon tracte entre la ciutadania del municipi de Castell-Platja d'Aro i S'Agaró.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

1. Establir criteris comuns de prevenció de l'assetjament.
2. Augmentar la detecció dels casos d'assetjament
3. Dissenyar i implementar un programa global municipal que promogui la prevenció primària i la convivència.
2. Reduir les taxes d'assetjament.
3. Prevenir les situacions d'assetjament.
4. Coordinar l'acció de tots els agents implicats i clarificar responsabilitats i funcions.
5. Detectar i intervenir en les situacions d'assetjament.
6. Obtenir dades quantitatives i qualitatives que ens permetin elaborar mesures concretes

d'intervenció així com d'actuació preventiva.

7. Documentar les intervencions.

8. Potenciar la divulgació i la formació a famílies, professionals i alumnes.

7. PREVENCIÓ

Entenem la prevenció com totes aquelles activitats encaminades a solucionar possibles dificultats/problemes abans que s'arrelin com a hàbits o comportaments establerts. En el marc de l'escolarització entenem la prevenció de l'absentisme en diferents nivells:

7.1.PREVENCIÓ PRIMÀRIA:

Consisteix a generar i potenciar que els menors es puguin realitzar al màxim, que puguin generar relacions sanes i de solidaritat, que les condicions de vida siguin al més saludables possible. Per tant, aquestes accions van encaminades a generar condicions en els diferents contextos (escola, Institut, municipi,...) que potenciïn al màxim la vinculació sana dels alumnes en els diferents serveis o activitats.

Prendre consciència i definir el fenomen i posicionar- se públicament i clarament en contra de qualsevol forma de maltractament. El professorat, el personal no docent, l'alumnat i les famílies han de saber reconèixer les situacions de risc.

Avaluar mitjançant qüestionaris el clima de grup i de centre, identificar els punts forts i els punts febles i dissenyar les estratègies d'intervenció més adients a cada cas.

Donar eines als professionals per treballar la gestió de les emocions i la *prevenció* dels conflictes (proporcionar recursos per gestionar-los).

Empoderar els infants i joves treballant les seves competències personals i socials.

Contemplar en el currículum el tractament rigorós i sistemàtic de l'educació socio-emocional i la resolució de conflictes.

Integrar en el funcionament del centre la mediació escolar com a eina per afrontar i resoldre els conflictes pacíficament i per la via del diàleg.

Fomentar el treball (i treballar) en grups cooperatius com a metodologia que permet practicar i aprendre a fons els beneficis de la convivència pacífica i democràtica.

Utilitzar un codi disciplinari positiu, amb poques normes i ben clares, consensuades i fetes públiques, i aplicar-lo de manera consistent (sempre i a tothom).

Gestionar democràticament el centre fomentant la participació de totes les persones, establint canals d'informació, consensuant les decisions, establint mecanismes de revisió, buscant la coherència i el sentit en totes les actuacions i activitats instructives.

Intensificar el control de les zones de risc com els patis, el menjador, els canvis d'aula, els passadissos...

Millorar l'ecosistema de l'escola, fer més agradables les aules i els espais comuns, crear zones més atractives d'oci...

Fer un canvi de mirada vers els conflictes: Entendre que el conflicte és una qüestió circular i més enllà de l'agressor i la víctima; és un fenomen social en el qual intervenen molts factors. Sovint quan ens introduïm en allò que passa els dos protagonistes esdevenen "víctimes" de circumstàncies diferents.

Potenciar la transformació del municipi en una "ciutat educadora": Entenent aquest concepte com un territori on tot ciutadà té la responsabilitat d'educar els menors i tots els recursos humans del poble són vàlids per poder educar en la convivència.

ACCIONS CONCRETES:

- Campanyes municipals de sensibilització de la convivència i consciència preventiva de les conductes violentes.
- Projectes i programes dins els centres que promouen el bon tracte.
- Aplicació dels materials de prevenció per a l'alumnat editades per l'Institut.
- Projectes i programes que treballin les relacions i les habilitats socials (*Escolta'm, Sigues tu...*).
- Formació per al professorat
- Formació per a les famílies
- Creació d'una plataforma on les famílies puguin cooperar amb els professionals.
- Espais de Pràctica-reflexiva (espais per tal que els professionals aprenguin a treballar amb els conflictes a partir de casos i situacions concretes).
- Programes de tutories entre iguals o alumnes guies (per treballar el bon tracte col·lectiu i la solidaritat).

7.2. PREVENCIÓ SECUNDÀRIA:

La prevenció secundària es refereix a les accions que es generen quan s'inicia un cas de maltractament i es vol aturar la seva escalada.

Són sistemes de detecció, de cura i d'acompanyament. Estaríem parlant del fet que, un cop detectades diverses dificultats, es puguin activar diversos mecanismes que ajudin a pal·liar la problemàtica concreta amb la major dignitat possible.

Les propostes d'Ensenyament incideixen a formar en competència social i educació emocional a les escoles.

Hi ha tres nivells de prevenció secundària:

1. Nivell de centre:

- sensibilització del professorat
- xerrades als pares
- protocols d'actuació

2. Nivell d'aula:

- activitats de tutoria
- 4-6 sessions a l'aula per sensibilitzar l'alumnat en temes relacionats amb el maltractament
- és important socialitzar les emocions

3. Nivell d'alumnes:

- accions individuals amb els alumnes implicats

Actuacions amb l'agressor en el tercer nivell:

- Donar elements per a la reflexió
- Separar (canvi d'escola, expulsió...)
- Avisar de les conseqüències (règim disciplinari, possible denúncia)
- Continuar treballant-ho perquè es pot repetir, hem de comprovar si vol i pot entendre-ho
- explicar les normes
- educació emocional

- prevenció terciària

7.3. PREVENCIÓ TERCIÀRIA:

En casos aguts o cronificats de bullying on, per definició, hi ha un desequilibri important de forces, cal actuar amb un **procediment altament estructurat** que asseguri: d'un banda, que s'aturaran els actes de maltractament; i, de l'altra, que la seguretat de la víctima queda garantida.

Tot i que no hi ha dos casos iguals, que en cada situació caldrà vetllar aspectes i necessitats diverses, de la mateixa manera que els recursos dels quals disposa cada persona i cada institució també són diferents, el procediment global d'intervenció té uns fonaments:

L'enfocament no culpabilitzador és bàsic per afrontar qualsevol situació de maltractament. Més que posar l'èmfasi a buscar el culpable cal centrar-se en la resolució de la situació, buscar què pot aportar o què pot fer cadascú i intentar arribar a uns pactes de convivència. Això no eximeix la responsabilitat que pugui haver-hi per un acte comès.

Entrevistes individuals amb els presumptes agressors i després amb la presumpta víctima. A vegades convé establir possibles acords de col·laboració amb les famílies. Quan es tracta d'un grup contra una sola persona és molt eficaç aplicar el **Shared Concern Method (SCm)** d'Anatol Pikas. És un mètode de mediació terapèutica que va més enllà de la mediació escolar*: tracta de reindividualitzar els membres del grup i retornar-los la seva responsabilitat individual.

Intervenció en el grup dels alumnes implicats, dintre de les activitats de tutoria (mínim de 4 a 6 sessions), per tractar el fenomen en la seva dimensió social, amb l'objectiu de mostrar el rebuig dels adults per aquestes accions, sensibilitzar els alumnes de la gravetat de la situació, modificar els rols i els patrons de reacció davant les situacions d'intimidació.

Seguiment dels incidents amb registre escrit i enquestes repetides per veure els canvis temporals de les conductes. Verificar que no continua la situació de maltractament.

** Quan el desequilibri de poder entre les parts és acusat, com en una situació de bullying, la mediació escolar no es pot aplicar, però sí la **mediació terapèutica**, que presenta diferències significatives respecte a la primera*

8. DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

8.1. SIGNES D'ALERTA

Si observem l'aparició d'alguns d'aquests signes en els alumnes o en els fills, cal esbrinar-ne les causes. Poden ser indicador que estan patint una situació d'intimidació.

Signes individuals

Els infants o joves víctimes de maltractament presenten generalment diversos indicis, d'entre els quals destaquen:

A l'escola són objecte de burles, bromes desagradables, els anomenen amb malnoms, els insulten, els molesten, sovint estan implicats en discussions i baralles en les quals es troben indefensos i sempre acaben perdent, en el joc són els últims a ser triats, al pati solen quedar-se prop del mestre, no tenen gaires amics...

A classe tenen dificultat de parlar, donen una impressió d'inseguretat i/o d'ansietat, tenen un aspecte contrariat i trist, presenten un deteriorament gradual del rendiment escolar...

A casa: tornen a casa amb la roba trencada, amb els llibres fets malbé, han "perdut" objectes i/o diners, demanen que els acompanyin a l'escola, o no hi volen anar, presenten conductes d'evitació de determinats llocs, determinats dies o classes, fan camins il·lògics per anar a l'escola, no són convidats a casa dels altres, tenen malsons, trastorns psicossomàtics, senyals de cops i esgarrinxades, canvis d'humor sobtats...

Signes col·lectius

A vegades el maltractament apunta a **grups concrets** que presenten trets diferencials ètnics, culturals o d'un altre tipus (bullying racista, homòfob, sexista...). D'altres vegades hi ha un **deteriorament generalitzat del clima de convivència** on l'abús de poder i el maltractament són la forma habitual de relació entre els alumnes, tot i que no apuntin permanentment a la mateixa o les mateixes persones.

En ambdós casos sempre representa un entorpidiment del desenvolupament de l'activitat a l'aula, al treball dels altres companys i al treball del professorat. Afecta el compliment de les finalitats, les relacions i els processos d'ensenyament-aprenentatge en el seu nivell més bàsic.

L'aparició freqüent de *graffitis* insultant alumnes o grups d'alumnes, l'ús habitual de malnoms, les situacions d'exclusió social, les dificultats d'atenció generalitzats i baixos resultats acadèmics, el distanciament envers els adults i manca de capacitat de gestió i resolució de conflictes, entre d'altres, són indicadors d'aquestes situacions.

8.2. AGENTS IMPLICATS

- Centres educatius del municipi, és a dir, tots els centres d'educació infantil i primària i secundària.
- Equips d'atenció psicopedagògica.
- Serveis bàsics d'atenció social.
- Policia Local/Mossos d'Esquadra.
- Famílies.
- Inspecció educativa
- CAP/CSMIJ
- Serveis educatius i de lleure no formals.

8.3. FUNCIONS I RESPONSABILITATS DELS AGENTS IMPLICATS

Existeixen funcions comunes entre tots els agents implicats, que són les pròpies derivades d'una tasca de prevenció global. És a dir, posen en marxa totes les accions preventives que s'han acordat en la comissió.

8.3.1 - Centres educatius

- Observar i esbrinar les causes de l'assetjament amb l'ajuda de l'EAP o orientador de centre.
- Utilitzar els mitjans que els centres tenen al seu abast per abordar la situació d'assetjament. (Normes d'organització i funcionament) NOFC.
- Comunicar-ho a Serveis socials, a la Policia Local i a Mossos d'Esquadra per si cal fer seguiment fora de l'escola.
- Realitzar, si cal, un treball individual i/o en grup seguint les pautes de la prevenció (punt 7).
- Documentar la intervenció a l'expedient de l'alumne.
- Informar la CAD social dels casos d'assetjament.

8.3.2. Equips d'atenció psicopedagògica i orientadors de centre

- Intervenir directament en la situació de l'alumne i de la família davant la demanda del centre educatiu i/o professors
- Donar suport a l'escola per valorar les causes de l'assetjament i per a la intervenció

pedagògica, fer el seguiment, en cas dels orientadors de centre, de les causes de l'assetjament i de la intervenció que cal fer.

- Garantir que, des de l'àmbit de l'ensenyament, s'esgotin tots els recursos i intervencions possibles per eliminar l'assetjament.
- Documentar la intervenció.

8.3.3 – Serveis educatius i de lleure no formals

- Observar i esbrinar les causes de l'assetjament.
- Utilitzar els mitjans que els centres tenen al seu abast per abordar la situació d'assetjament.
- Comunicar-ho a Serveis socials, a la Policia Local i a Mossos d'Esquadra per si cal fer seguiment.
- Realitzar, si cal, un treball individual i/o en grup seguint les pautes de la prevenció (punt 7).
- Documentar la intervenció.

8.3.4 Serveis bàsics d'Atenció Social

- Recollir les demandes realitzades des dels centres educatius.
- Analitzar i valorar els ítems de caire socioeducatiu presents en la família, l'alumne i l'entorn social.
- Elaborar el pla de treball, conjunt i consensuat, amb cada centre educatiu referent.
- Participar en l'elaboració dels informes necessaris i pertinents.
- Derivar la situació cap a serveis especialitzats.
- Documentar tota la intervenció realitzada.

8.3.5. Policia Local

- Fer seguiment i actuació fora del recinte escolar, si cal, dels casos greus notificats per les escoles, institut o per serveis socials.
- Documentar les intervencions realitzades.
- Informar i derivar la situació cap als Equips Bàsics d'Atenció Social.

8.3.6. Mossos d'Esquadra

- Fer entrevistes de seguiment amb totes les parts implicades.
- Iniciar les diligències policials si és el cas.
- Enviar les diligències a Fiscalia de Menors.

8.3.7 Família

- Comprometre's a participar activament en la solució a la situació d'assetjament: assistir a les entrevistes, complir amb el pla de treball...

8.3.8. Regidoria d'Ensenyament

- Donar suport al protocol d'assetjament.

9. METODOLOGIA DE TREBALL

La metodologia de treball es basa en l'aplicació del protocol i la posada en marxa del circuit d'intervenció:

PREVENCIÓ

La prevenció es planteja des d'una visió general on es concretaran accions per generar una cultura municipal del bon tracte i la convivència, on es tenen en compte tots els agents implicats:

- El municipi.
- Els centres educatius. A nivell preventiu es posaran en marxa accions preventives de forma progressiva en tots els centres d'educació formal i no formal.
- Els professionals (professors, educadores socials, monitors, treballadores socials, policia local, mossos d'esquadra, etc.).
- L'alumnat i els menors, participants als diferents recursos.
- Les famílies contemplant espais formatius i de suport per a les famílies i la cooperació amb les AMPA.

DETECCIÓ

Dins la formació a tots els agents es donaran eines per tal que la detecció pugui ser molt més àgil. En aquesta fase és molt important conèixer molt clarament què és i què no és assetjament. Valorar qualsevol incident com a "assetjament" podria generar més problemes i les intervencions podrien ser contraproductes. Per tant, és molt important per part de tots els agents (Direccions, professionals, famílies i alumnat) tenir clars els paràmetres de l'assetjament.

VALORACIÓ

Un cop detectat un problema d'assetjament es poden donar dues situacions:

- Centres escolars

La direcció aplica la normativa vigent i posen en marxa les accions de l'equip d'intervenció o la CAD. Aquest equip recopila informació mitjançant tutories i altres membres de la comunitat educativa. Entrevista a l'alumnat i al grup d'observadors. També entrevista les famílies i comparteix informació per poder fer una valoració el més ajustada possible.

S'emet un informe fruit de la valoració, on es determina què ha passat i si és o no assetjament escolar.

- Centres d'educació no formal

Quan els centres d'educació no formal detecten un cas d'assetjament, el professional ho ha de comunicar al cap de la seva àrea i es configura l'Equip d'Intervenció. Aquest Equip d'Intervenció estarà format per aquells professionals que tinguin competències en el cas. També recopilaran informació mitjançant entrevistes amb els menors, amb el grup d'observadors i amb les famílies. És comparteix informació entre l'Equip d'Intervenció i es realitza una valoració el més ajustada possible, que reculli totes les versions.

S'emet un informe fruit de la valoració, on es determina què ha passat i si és o no assetjament.

INTERVENCIÓ

En el moment en què l'informe de valoració demostra una situació d'assetjament es posen en marxa els canals d'intervenció:

- Centres escolars

S'aplica la sanció corresponent que està ja marcada pel Departament d'Ensenyament.

Es realitzen accions amb:

Alumnat assetjador: atenció individualitzada, suport educatiu i mesures educatives i de reparació.

Alumnat assetjat: Protecció, suport terapèutic i mesures educatives.

Grup classe: Realització de cercles restauratius, suport educatiu i, si cal, suport terapèutic.

Famílies: Informació, suport i orientació.

Es possible plantejar la medicació i, en cas de delicte greu, motivar la denúncia per tal que intervingui la DGAIA i Fiscalia.

- **Centres d'Educació no formal**

S'aplica la sanció corresponent marcada pel Reglament de Règim Intern del centre.

Menor assetjador: atenció individualitzada, suport educatiu i mesures educatives i de reparació.

Menor assetjat: Protecció, suport terapèutic i mesures educatives.

Grup: Realització de cercles restauratius, suport educatiu i, si cal, suport terapèutic. *Famílies*: Informació, suport i orientació.

Es possible plantejar la medicació i, en cas de delicte greu, motivar la denúncia per tal que intervingui la DGAIA i Fiscalia.

10. CIRCUIT D'INTERVENCIÓ

*Quadre (veure annex, pàg. 26)

11. AVALUACIÓ

Serà necessari realitzar el procés d'avaluació d'aquest protocol després de cada cas.

Aquesta avaluació ha de tenir un caràcter tant qualitatiu com quantitatiu.

Si parlem del qualitatiu:

- Implicació dels agents i institucions que formen part de la comissió.
- Utilització correcta dels protocols establerts.
- Causes principals de l'assetjament detectat.
- Grau de resolució de les situacions d'assetjament (*feedback*).

I si parlem del quantitatiu:

- Nombre de reunions realitzades.
- Nombre d'agents participants en les trobades.
- Nombre de casos totals detectats i/o derivats.
- Nombre de casos resolts.
- Vies de derivació.
- Tipologia d'assetjament.

12. BIBLIOGRAFIA:

- Convenció de drets del nen
- La Constitució.
- Ley orgànica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación (LOE)
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC)
- Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE).
- Decret 279/2006 de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya.
- Instrucción 10/2005, de 6 d'octubre, sobre el tratamiento del acoso escolar desde el sistema de justicia juvenil. Fiscal General del Estado.
- Jordi Collell-Marta Escudé: *Bullyng*- Maltractament entre alumnes
- http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictes/assetjament_iguals/

ANNEXOS

10. DESCRIPCIÓ DEL CIRCUIT D'INTERVENCIÓ

PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ ENFRONT L'ASSETJAMENT ENTRE IGUALS

http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictos/assetjament_iguals/

Justificació i objectius del Protocol

Assetjament entre iguals

Conducta de maltractament psicològic i/o físic, en el marc escolar, d'un alumne o grup d'alumnes a un altre de manera continuada

Per saber més

- § Tipus d'assetjament
- § Incidència en els centres educatius
- § 10 punts per conèixer millor l'assetjament

o Alumnat

- Educació primària
  - § Guia de prevenció per a l'alumnat EP
  - Escolta'm, sigues tu, rodajoc, activitats d'educació emocional...
- Educació secundària
  - § Guia de prevenció per a l'alumnat ESO
  - Grups d'educació emocional
- § Pràctiques restauratives: cercles de diàleg
- Tutoria amb iguals

o Família

- § Guia per a famílies: Prevenció d'assetjament entre iguals
- Cooperació amb les famílies (AMPA)

- o **Municipi** (centre cívic, ...)
  - Consciència preventiva per arribar a la comunitat d'aprenentatge i ciutat educadora)
  - Campanyes de sensibilització
- o **Centre** (escoles, instituts, casals lleure i esports...)
  - Normativa preventiva
  - Valors i actituds
  - Organització de centre
- o **Professorat/ Professionals**

- Metodologies
- Autoformació i pràctica reflexiva

INDICIS

Coneixement o sospita d'una situació d'assetjament per part de qualsevol membre de la comunitat educativa

Indicadors

DIRECCIÓ
Normativa

EQUIP D'INTERVENCIÓ (CAD o Equip d'agents implicats)

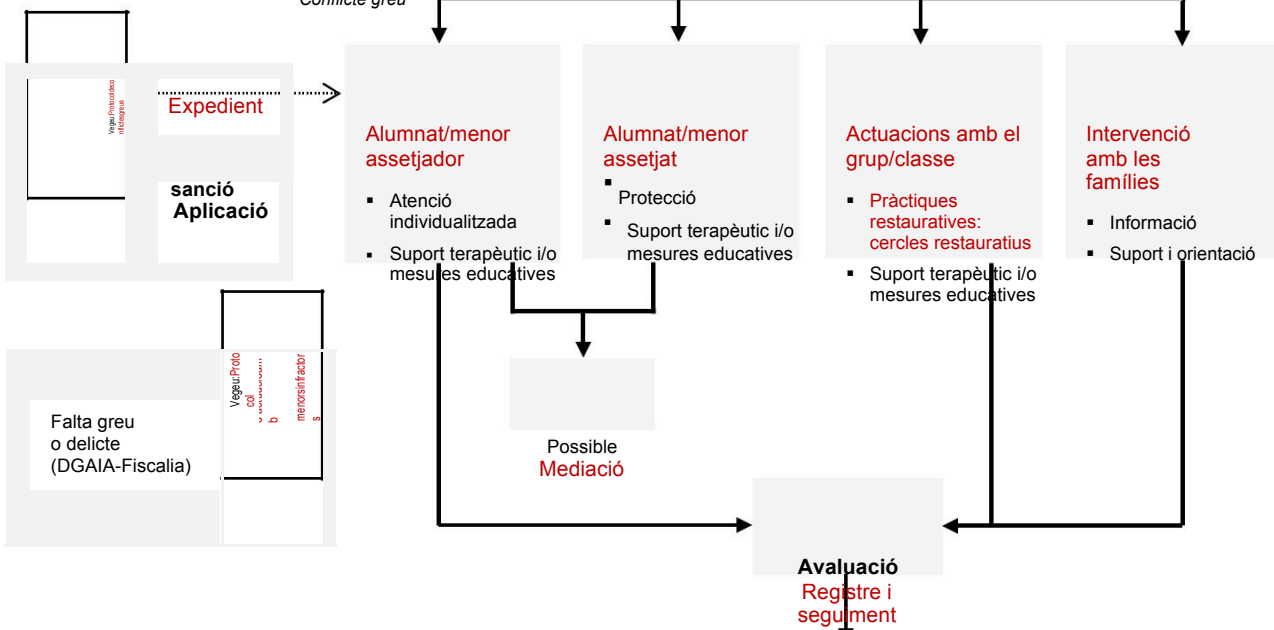
VALORACIÓ INFORME

No

Reforç mesures preventives

Conflicte greu

Avaluació
Registre i seguiment

1. Secundària) DE TECCIÓ

2. Secundària) DE

VALORACIÓ (Prevenció secundària i terciària)

INTERVENCIÓ (Prevenció secundària i terciària)

FITXA D'AVALUACIÓ

- **Avaluació de les comissió d'assetjament escolar:**

	MOLT BONA	BONA	ACCEPTABLE	POCA	GENS
Implicació dels agents de la Comissió					
Utilització correcta dels protocols					
Grau de resolució de les situacions d'assetjament					

Nombre de reunions realitzades	
Nombre d'agents participants	
Nombre de casos totals detectats i/o derivats	
Nombre de casos resolts	

- **Nombre de casos derivats pels següents agents implicats:**

	Centres Educatius	EAP	SBAS	Policia Local	Inspecció educativa	Famílies	Altres
Vies de derivació							

CONVOCATÒRIA ENTREVISTA

NOM I COGNOMS pares/tutor:

EXP.:

Des de l'escola
vosaltres sobre el vostre/a fill/a .

us convoquem a una entrevista per tal de parlar amb

DIA				
HORA				
LLOC				
PROFESSIONAL				

En cas que no hi pugueu assistir, comuniquen-nos-ho amb antelació al telèfon de l'escola:

FITXA D'ASSETJAMENT PER AL CENTRE ESCOLAR

CENTRE ESCOLAR:

Curs:

Tutor/a:

Telèfon:

Data:

NOM I COGNOMS DEL NOI/A:

Adreça:

Telèfon:

Data naixement:

-

PROFESSIONAL/S QUE INTERVENEN:

TUTOR/A

MESTRE D'EDUCACIÓ ESPECIAL

EAP

SERVEIS SOCIALS

ORIENTADOR/A CENTRE

SERVEIS EDUCATIUS DE LLEURE

POLICIA LOCAL

MOSSOS D'ESQUADRA

Altres: _____

DESCRIPCIÓ DE L'ASSETJAMENT

INTERVENCIÓ O GESTIONS REALITZADES DES DEL CENTRE

-

-

RESPOSTA I ACORDS PRESOS AMB LA FAMÍLIA I/O AMB L'ALUMNE:

-
-
-

INTERVENCIÓ DELS ALTRES AGENTS IMPLICATS

-
-
-

SEGUIMENT DEL CAS:

OBSERVACIONS:

Signat i segell del centre

Platja d'Aro, _____ d _____ 20

DECRET 279/2006 del 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya. DOGC núm. 4670 – 06/07/2006

TÍTOL 1. Disposicions generals

Article 4: Millora de la convivència

4.1 La direcció dels centres educatius públics ha d'afavorir la convivència en el centre i garantir la mediació en la resolució dels conflictes.

4.2 En els centres educatius públics i privats sostinguts amb fons públics, el consell escolar pot proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.

Així mateix, en aquests centres, el consell escolar i el claustre de professors poden proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència al centre.

4.3 Els òrgans de govern i de participació i el professorat dels centres han d'adoptar les mesures necessàries, integrades en el marc del projecte educatiu del centre i del seu funcionament habitual, per tal d'afavorir la millora permanent del clima escolar i de garantir l'efectivitat en l'exercici dels drets de l'alumnat i en el compliment dels seus deures, per prevenir la comissió de fets contraris a les normes de convivència. Amb aquesta finalitat s'ha de potenciar la comunicació constant i directa amb l'alumnat i amb els seus pares.

Article 5

Reglament de règim interior

5.1 El reglament de règim interior dels centres educatius ha de concretar, les normes de convivència i les d'organització i participació en la vida del centre, els mecanismes afavoridors de l'exercici dels drets de l'alumnat i els seus deures, així com les correccions que corresponguin per a les conductes contràries a les normes de convivència esmentades, de conformitat amb allò que disposa aquest Decret.

5.2 També ha d'establir els mecanismes de comunicació als pares de l'assistència a classe dels alumnes i de les alumnes, i les corresponents autoritzacions o justificacions, per als casos d'inassistència, quan aquests són menors d'edat.

5.3 Els centres educatius que decideixin utilitzar la mediació en el procés de gestió de la convivència han de concretar als seus reglaments de règim interior el procediment de mediació previst en aquest Decret.

Article 6

Comissió de convivència

6.1 A cada centre s'ha de constituir una comissió de convivència, que té com a finalitat garantir una aplicació correcta del que disposa aquest Decret així com col·laborar en la planificació de mesures preventives i en la mediació escolar.

6.2 El reglament de règim interior de cada centre ha de determinar el nombre de representants que la integren, el procés d'elecció, les seves funcions i la vinculació entre aquesta i el consell escolar.

6.3 En qualsevol cas la comissió de convivència ha d'estar integrada per un nombre igual de professors/res que de pares/mares i alumnes, elegits entre els membres d'aquests sectors del consell escolar del centre, i el director o la directora del centre que la presideix. En els centres d'educació primària aquesta comissió s'ha de formar amb pares i professorat. Així mateix, en les seves sessions hi poden participar altres professionals, amb veu i sense vot, quan la temàtica a tractar així ho aconselli.

TÍTOL 2

Dels drets i deures de l'alumnat

Capítol 1

Dels drets de l'alumnat

Article 8

Dret a la formació

8.1 L'alumnat té dret a rebre una formació que li permeti aconseguir el desenvolupament integral de la seva personalitat, dintre dels principis ètics, morals i socials comunament acceptats en la nostra societat.

8.2 Per tal de fer efectiu aquest dret, la formació de l'alumnat ha de comprendre:

- a) La formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.
- c) L'adquisició d'habilitats intel·lectuals, de tècniques de treball i d'hàbits socials, com també de coneixements científics, tècnics, humanístics, històrics i artístics i d'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- d) L'educació emocional que el capaciti per al desenvolupament de relacions harmòniques amb ell mateix i amb els altres.
- g) La formació en coeducació i en el respecte de la pluralitat lingüística i cultural.
- h) La formació per a la pau, la cooperació, la participació i la solidaritat entre els pobles.
- i) L'educació que assegni la protecció de la salut i el desenvolupament de les capacitats físiques.

Article 10

Dret al respecte de les pròpies conviccions

10.1 L'alumnat té dret al respecte de les seves conviccions religioses, morals i ideològiques, a la llibertat de consciència i al respecte a la seva intimitat en relació amb aquelles creences i conviccions.

10.3 L'alumnat té dret a rebre un ensenyament que fomenti el respecte a les persones sense manipulacions ideològiques o propagandístiques.

Article 11

Dret a la integritat i la dignitat personal

L'alumnat té els drets següents:

- a) Al respecte de la seva identitat, integritat física, la seva intimitat i la seva dignitat personal.
- b) A la protecció contra tota agressió física, emocional o moral.
- d) A un ambient convivencial que fomenti el respecte i la solidaritat entre els companys.
- e) Al fet que els centres educatius guardin reserva sobre tota aquella informació de què disposin, relativa a les seves circumstàncies personals i familiars, sens perjudici de satisfer les necessitats d'informació de l'administració educativa i els seus serveis, de conformitat amb l'ordenament jurídic, i de l'obligació de comunicar a l'autoritat competent totes aquelles circumstàncies que puguin implicar maltractaments per a l'alumnat o qualsevol altre incompliment dels deures establerts per les lleis de protecció del menor.

Article 15

Dret a la llibertat d'expressió

L'alumnat té dret a manifestar les seves opinions, individualment i col·lectiva, amb llibertat, sens perjudici dels drets de tots els membres de la comunitat educativa i del respecte que, d'acord amb els principis i drets constitucionals, mereixen les persones.

Article 19

Dret a la protecció dels drets de l'alumnat

19.1 Les accions que es produeixen dins l'àmbit dels centres educatius que suposin una transgressió

dels drets de l'alumnat que s'estableixen en aquest Decret o del seu exercici poden ser objecte de queixa o de denúncia per part de l'alumnat afectat o dels seus pares, quan aquest és menor d'edat, davant del director o de la directora del centre.

19.2 Amb l'audiència prèvia de les persones interessades i la consulta, si escau, al consell escolar, el director o la directora ha d'adoptar les mesures adequades d'acord amb la normativa vigent.

19.3 Les denúncies també poden ser presentades davant els serveis territorials del Departament d'Educació i Universitats. Les corresponents resolucions poden ser objecte de recurs d'acord amb les normes de procediment administratiu aplicables.

Capítol 2

Dels deures de l'alumnat

Article 20

Deure de respecte als altres

L'alumnat té el deure de respectar l'exercici dels drets i les llibertats dels membres de la comunitat escolar.

Article 22

Deure de respectar les normes de convivència.

El respecte a les normes de convivència dins el centre docent, com a deure bàsic de l'alumnat implica les obligacions següents:

- a) Respectar la llibertat de consciència i les conviccions religioses, morals i ideològiques, com també la dignitat, la integritat i la intimitat de tots els membres de la comunitat educativa.
- b) No discriminar cap membre de la comunitat educativa per raó de naixement, raça, sexe o per qualsevol altra circumstància personal o social.
- c) Respectar el caràcter propi del centre, quan existeixi, d'acord amb la legislació vigent.
- e) Complir el reglament de règim interior del centre.
- g) Participar i col·laborar activament amb la resta de membres de la comunitat escolar, per tal d'afavorir el millor desenvolupament de l'activitat educativa, de la tutoria i l'orientació i de la convivència en el centre.
- h) Propiciar un ambient convivencial positiu i respectar el dret de la resta.

TÍTOL 3

De la mediació escolar com a procés educatiu de gestió de conflictes Capítol 1

Àmbit i principis

bàsics Article 23

Definició

La mediació escolar és un mètode de resolució de conflictes mitjançant la intervenció d'una tercera persona, amb formació específica i imparcial, amb l'objecte d'ajudar les parts a obtenir per elles mateixes un acord satisfactori.

Article 24

Principis de la mediació escolar

La mediació escolar regulada en aquest títol es basa en els principis següents:

- a) La voluntarietat, segons la qual les persones implicades en el conflicte són lliures d'acollir-se o no a la mediació, i també de desistir-ne en qualsevol moment del procés.
- b) La imparcialitat de la persona mediodora que ha d'ajudar els participants a assolir l'acord

pertinent sense imposar cap solució ni mesura concreta ni prendre-hi part. La persona mediadora no pot tenir cap relació directa amb els fets que han originat el conflicte.

c) La confidencialitat, que obliga els participants en el procés a no revelar a persones alienes la informació confidencial que obtinguin, llevat dels casos previstos a la normativa vigent.

d) El caràcter personalíssim, que suposa que les persones que prenen part en el procés de mediació han d'assistir personalment a les reunions de mediació, sense que es puguin valer de representants o intermediaris.

Article 25

Àmbit d'aplicació

25.1 El procés de mediació pot utilitzar-se com a estratègia preventiva en la gestió de conflictes entre membres de la comunitat escolar, encara que no estiguin tipificats com a conductes contràries o greument perjudicials per a la convivència en el centre.

25.2 Es pot oferir la mediació en la resolució de conflictes generats per conductes de l'alumnat contràries a les normes de convivència o greument perjudicials per a la convivència del centre, llevat que es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que la conducta sigui una de les descrites en l'apartat b) o c) de l'article 38, i s'hagi emprat greu violència o intimidació, o la descrita en l'apartat h) del mateix article.

b) Que ja s'hagi utilitzat el procés de mediació en la gestió de dos conflictes amb el mateix alumne o alumna, durant el mateix curs escolar, qualsevol que hagi estat el resultat d'aquests processos.

25.3 Es pot oferir la mediació com a estratègia de reparació o de reconciliació, un cop aplicada una mesura correctora o una sanció, per tal de restablir la confiança entre les persones i proporcionar nous elements de resposta en situacions semblants que es puguin produir.

Capítol 2

Ordenació de la mediació

Article 26

Inici de la mediació

El procés de mediació es pot iniciar a instància de qualsevol alumne o alumna, per tal d'aclarir la situació i evitar la possible intensificació del conflicte, o per oferiment del centre, un cop detectada una conducta contrària o greument perjudicial per a la convivència, d'acord amb l'establert a l'article 25.2.

Si el procés s'inicia durant la tramitació d'un procediment sancionador, el centre ha de disposar de la confirmació expressa de l'alumne o alumna, i, si és menor, dels seus pares, en un escrit dirigit al director o a la directora del centre on consti l'opció per la mediació i la voluntat de complir l'acord a què s'arribi.

En aquest cas, s'atura provisionalment el procediment sancionador, s'interrompen els terminis de prescripció previstos als articles 37 i 48, i no es poden adoptar les mesures provisionals recollides a l'article 44, o bé se suspèn provisionalment la seva aplicació si ja s'haguessin adoptat.

Article 27

Desenvolupament de la mediació

27.1 Si la demanda sorgeix de l'alumnat, el procés de mediació serà gestionat, a petició d'aquest, per persones de la comunitat educativa prèviament acreditades com a mediadors o mediadores.

Si el procés s'inicia per l'acceptació de l'oferiment de mediació fet pel centre, el director o la directora ha de proposar, en el termini màxim de dos dies hàbils, una persona mediadora, d'entre els pares, mares, personal docent i personal d'administració i serveis del centre, que disposin de formació adequada per conduir el procés de mediació d'acord amb els principis establerts a l'article 24 d'aquest decret.

El director o la directora també pot designar un alumne o una alumna perquè col·labori amb la persona mediadora en les funcions de mediació si ho considera convenient per facilitar l'acord entre els implicats. En tot cas, l'acceptació de l'alumne o de l'alumna és voluntària.

27.2 La persona mediadora, després d'entrevistar-se amb l'alumne o l'alumna, s'ha de posar en contacte amb la persona perjudicada per exposar-li la manifestació favorable de l'alumne o de l'alumna de resoldre el conflicte per la via de la mediació i per escoltar la seva opinió pel que fa al cas. Quan s'hagin produït danys a les instal·lacions o al material dels centres educatius o s'hagi sostret aquest material, el director o la directora del centre o la persona en qui delegui ha d'actuar en el procés de mediació en representació del centre.

27.3 Si la persona perjudicada accepta participar en el procés de mediació, la persona mediadora ha de convocar una trobada de les persones implicades en el conflicte per concretar l'acord de mediació amb els pactes de conciliació i/o de reparació a què vulguin arribar.

Article 28

Finalització de la mediació

28.1 Els acords presos en un procés de mediació s'han de recollir per escrit.

28.2 Si la solució acordada inclou pactes de conciliació, aquesta s'ha de dur a terme en el mateix acte. Només s'entén produïda la conciliació quan l'alumnat reconegui la seva conducta, es disculpi davant la persona perjudicada i aquesta accepti les disculpes.

Si la solució acordada inclou pactes de reparació, s'ha d'especificar a quines accions reparadores, en benefici de la persona perjudicada, es compromet l'alumnat i, si és menor, els seus pares i, en quin termini s'han de dur a terme. Només s'entén produïda la reparació quan es duguin a terme, de forma efectiva, les accions reparadores acordades. Aquestes accions poden ser la restitució de la cosa, la reparació econòmica del dany o la realització de prestacions voluntàries, en horari no lectiu, en benefici de la comunitat del centre.

28.3 Si el procés de mediació es duu a terme un cop iniciat un procediment sancionador, produïda la conciliació i, si n'hi haguessin, complerts els pactes de reparació, la persona mediadora ho comunicarà per escrit al director o a la directora del centre i l'instructor o instructora de l'expedient formularà la proposta de resolució de tancament de l'expedient disciplinari.

28.4 Si el procés de mediació finalitza sense acord, o si s'incompleixen els pactes de reparació per causes imputables a l'alumne o l'alumna o als seus pares, la persona mediadora ho ha de comunicar al director o directora del centre per tal d'iniciar l'aplicació de mesures correctores o el procediment sancionador corresponent. Si el procés de mediació es duia a terme un cop iniciat un procediment sancionador, el director o la directora del centre ordenarà la continuació del procediment sancionador corresponent. Des d'aquest moment, es reprèn el còmput dels terminis previstos als articles 37 i 48 i es poden adoptar les mesures provisionals previstes a l'article 44 d'aquest Decret.

28.5 Quan no es pugui arribar a un acord de mediació perquè la persona perjudicada no accepti la mediació, les disculpes de l'alumne o l'alumna o el compromís de reparació ofert, o quan el compromís de reparació acordat no es pugui dur a terme per causes alienes a la voluntat de l'alumne o l'alumna, aquesta actitud ha de ser considerada com a circumstància que pot disminuir la gravetat de la seva actuació, d'acord amb el que disposa l'article 31.1 d'aquest Decret.

28.6 La persona mediadora pot donar per acabada la mediació en el moment que aprecii manca de col·laboració en un dels participants o l'existència de qualsevol circumstància que faci incompatible la continuació del procés de mediació d'acord amb els principis establerts en aquest títol.

28.7 El procés de mediació s'ha de resoldre en el termini màxim de quinze dies des de la designació de la persona mediadora. Les vacances escolars de Nadal i de Setmana Santa interrompen el còmput del termini.

TÍTOL 4

Del règim disciplinari

Capítol 1

Principis generals

Article 29

Respecte a l'educació, la integritat física i la dignitat personal

29.1 L'alumnat no pot ser privat de l'exercici del seu dret a l'educació i, en el cas de l'educació obligatòria, del seu dret a l'escolaritat, d'acord amb el que disposa l'article 46 d'aquest Decret.

29.2 En cap cas no poden imposar-se mesures correctores ni sancions contra la integritat física i la dignitat personal de l'alumnat.

Article 30

Aplicació de mesures correctores i de sancions

30.1 Es poden corregir i sancionar, d'acord amb el que disposa aquest títol, els actes contraris a les normes de convivència del centre així com les conductes greument perjudicials per a la convivència, tipificades en aquest Decret com a falta, realitzades per l'alumnat dins del recinte escolar o durant la realització d'activitats complementàries i extraescolars i en els serveis de menjador i transport escolar.

Igualment, poden corregir-se i sancionar-se les actuacions de l'alumnat que, encara que dutes a terme fora del recinte escolar, estiguin motivades o directament relacionades amb la vida escolar i afectin els seus companys o companyes o altres membres de la comunitat educativa.

30.2 La imposició a l'alumnat de les mesures correctores i de les sancions que preveu aquest Decret ha de tenir en compte el nivell escolar en què es troba i les seves circumstàncies personals, familiars i socials, ha de ser proporcionada a la seva conducta i ha de contribuir al manteniment i la millora del seu procés educatiu.

Article 31

Gradació de les mesures correctores i de les sancions

Als efectes de graduar les mesures correctores i les sancions, s'han de tenir en compte les següents circumstàncies:

31.1 Es consideren circumstàncies que poden disminuir la gravetat de l'actuació de l'alumnat:

- a) El reconeixement espontani de la seva conducta incorrecta.
- b) No haver comès amb anterioritat faltes ni conductes contràries a la convivència en el centre.
- c) La petició d'excuses en els casos d'injúries, ofenses i alteració del desenvolupament de les activitats del centre.
- d) L'oferiment d'actuacions compensadores del dany causat.
- e) La falta d'intencionalitat.
- f) Els supòsits previstos a l'article 28.5 d'aquest Decret.

31.2 S'han de considerar circumstàncies que poden intensificar la gravetat de l'actuació de l'alumnat:

- a) Que l'acte comès atempti contra el deure de no discriminar a cap membre de la comunitat educativa per raó de naixement, raça, sexe, religió o per qualsevol altra circumstància personal o social.
- b) Que l'acte comès comporti danys, injúries o ofenses a companys d'edat inferior o als incorporats recentment al centre.
- c) La premeditació i la reiteració.
- d) Col·lectivitat i/o publicitat manifesta.

Article 32

Decisions sobre l'assistència a classe

32.1 El consell escolar pot determinar que a partir del tercer curs de l'educació secundària obligatòria, les decisions col·lectives adoptades per l'alumnat, en relació amb la seva assistència a classe, no tinguin la consideració de falta ni siguin objecte de sanció quan la decisió sigui resultat de l'exercici del dret de reunió, hagi estat prèviament comunicada pel consell de delegats i delegades a la direcció del centre i es disposi de la corresponent autorització dels seus pares.

32.2 En els ensenyaments postobligatoris, els reglaments de règim interior han de regular les

condicions en què no s'han de considerar falta ni ser objecte de sanció les decisions col·lectives de l'alumnat sobre la seva assistència a classe, quan siguin resultat de l'exercici del dret de reunió i el consell de delegats i delegades ho hagi comunicat prèviament a la direcció del centre.

32.3 Els centres han de garantir el dret de l'alumnat que no desitgi secundar les decisions sobre l'assistència a classe a romandre al centre degudament atès.

Capítol 2

Conductes contràries a les normes de convivència del centre i mesures

correctores Article 33

Conductes contràries a les normes de convivència

33.1 S'han de considerar conductes contràries a les normes de convivència del centre les següents:

- a) Les faltes injustificades de puntualitat o d'assistència a classe.
- b) Els actes d'incorrecció o desconsideració amb els altres membres de la comunitat escolar.
- c) Els actes injustificats que alterin el desenvolupament normal de les activitats del centre.
- d) Els actes d'indisciplina i les injúries o les ofenses contra membres de la comunitat escolar.
- e) El deteriorament, causat intencionadament, de les dependències del centre, o del material d'aquest o del de la comunitat escolar.
- f) Qualsevol altra incorrecció que alteri el normal desenvolupament de l'activitat escolar, que no constitueixi falta segons l'article 38 d'aquest Decret.

33.2 Els reglaments de règim interior poden concretar aquestes conductes, sempre tenint en compte que no han de tenir la gravetat de les descrites al capítol 3 d'aquest títol 4, i que han de respectar els drets de l'alumnat així com el compliment dels deures previstos en aquest Decret.

Article 34

Mesures correctores

34.1 Les mesures correctores que els reglaments de règim interior poden preveure són les següents:

- a) Amonestació oral.
- b) Compareixença immediata davant del o la cap d'estudis o del director o la directora del centre.
- c) Privació del temps d'esbarjo.
- d) Amonestació escrita.
- e) Realització de tasques educadores per a l'alumne o l'alumna, en horari no lectiu, i/o la reparació econòmica dels danys causats al material del centre o bé al d'altres membres de la comunitat educativa. La realització d'aquestes tasques no es podrà prolongar per un període superior a dues setmanes.
- f) Suspensió del dret a participar en activitats extraescolars o complementàries del centre per un període màxim d'un mes.
- g) Canvi de grup o classe de l'alumne o de l'alumna per un període màxim de quinze dies.
- h) Suspensió del dret d'assistència a determinades classes per un període no superior a cinc dies lectius. Durant la impartició d'aquestes classes l'alumne o l'alumna ha de romandre al centre efectuant els treballs acadèmics que se li encomanin.

34.2 La imposició de les mesures correctores previstes a les lletres d), e), f), g) i h) de l'apartat anterior s'han de comunicar formalment als pares dels alumnes i les alumnes, quan aquests són menors d'edat.

Article 35

Competència per aplicar mesures correctores

L'aplicació de les mesures correctores detallades a l'article anterior correspon a:

- a) Qualsevol professor o professora del centre, escoltat l'alumne o l'alumna, en el supòsit de les mesures correctores previstes a les lletres a), b) i c) de l'article anterior.
- b) La persona tutora, la persona cap d'estudis, el director o la directora del centre, escoltat l'alumnat, en el supòsit de la mesura correctora prevista a la lletra d) de l'article anterior.
- c) El director o la directora del centre, o la persona cap d'estudis per delegació d'aquest, el tutor del curs i la comissió de convivència, escoltat l'alumne o l'alumna, en el supòsit de les mesures correctores previstes a les lletres e), f), g) i h) de l'article anterior.

Article 36

Constància escrita

De qualsevol mesura correctora que s'apliqui n'ha de quedar constància escrita, amb excepció de les previstes a les lletres a), b) i c) de l'article 34.1, amb explicació de la conducta de l'alumne o de l'alumna que l'ha motivada.

Article 37

Prescripció

Els actes i incorreccions considerades conductes contràries a les normes de convivència de l'article 33 d'aquest Decret prescriuen pel transcurs del termini d'un mes comptat a partir de la seva comissió. Les mesures correctores prescriuen en el termini d'un mes des de la seva imposició.

Capítol 3

Conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre, qualificades com a falta, i sancions

Article 38

Conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre.

Són sancionables com a faltes, en els termes i amb el procediment establerts en aquest capítol, les següents conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre:

- a) Els actes greus d'indisciplina i les injúries o ofenses contra membres de la comunitat escolar que depassen la incorrecció o la desconsideració previstes a l'article 33.
- b) L'agressió física o les amenaces a membres de la comunitat educativa.
- c) Les vexacions o humiliacions a qualsevol membre de la comunitat escolar, particularment aquelles que tinguin una implicació de gènere, sexual, racial o xenòfoba, o es realitzin contra l'alumnat més vulnerable per les seves característiques personals, socials o educatives.
- d) La suplantació de personalitat en actes de la vida docent i la falsificació o sostracció de documents i material acadèmic.
- e) El deteriorament greu, causat intencionadament, de les dependències del centre, del seu material o dels objectes i les pertinences dels altres membres de la comunitat educativa.
- f) Els actes injustificats que alterin greument el desenvolupament normal de les activitats del centre.
- g) Les actuacions i les incitacions a actuacions perjudicials per a la salut i la integritat personal dels membres de la comunitat educativa del centre.
- h) La reiterada i sistemàtica comissió de conductes contràries a les normes de convivència en el centre.

Article 39

Sancions

Les sancions que poden imposar-se per la comissió de les faltes previstes a l'article anterior són les següents:

- a) Realització de tasques educadores per a l'alumne o l'alumna, en horari no lectiu, i/o la reparació econòmica dels danys materials causats. La realització d'aquestes tasques no es pot prolongar per un període superior a un mes.

- b) Suspensió del dret a participar en determinades activitats extraescolars o complementàries durant un període que no pot ser superior a tres mesos o al que resti per a la finalització del corresponent curs acadèmic.
- c) Canvi de grup o classe de l'alumne.
- d) Suspensió del dret d'assistència al centre o a determinades classes per un període que no pot ser superior a quinze dies lectius, sense que això comporti la pèrdua del dret a l'avaluació contínua, i sens perjudici de l'obligació que l'alumne o l'alumna realitzi determinats treballs acadèmics fora del centre. El tutor o tutora ha de lliurar a l'alumne o a l'alumna un pla de treball de les activitats que ha de realitzar i establirà les formes de seguiment i control durant els dies de no assistència al centre per tal de garantir el dret a l'avaluació contínua.
- e) Inhabilitació per cursar estudis al centre per un període de tres mesos o pel que resti per a la fi del corresponent curs acadèmic si el període és inferior.
- f) Inhabilitació definitiva per a cursar estudis al centre en el que s'ha comès la falta.

Article 40

Responsabilitat penal

40.1 La direcció del centre comunicarà al ministeri fiscal i a la direcció dels Serveis Territorials del Departament d'Educació i Universitats qualsevol fet que pugui ser constitutiu de delictes o falta perseguible penalment. Això no serà obstacle per a la continuació de la instrucció de l'expedient fins a la seva resolució i aplicació de la sanció que correspongui.

40.2 Quan, de conformitat amb la legislació reguladora de la responsabilitat penal dels menors, s'hagi obert el corresponent expedient a un o una menor per la seva presumpta participació en danys a les instal·lacions o al material del centre docent o per la sostracció d'aquest material, i el menor o la menor hagi manifestat al ministeri fiscal la seva voluntat de participar en un procediment de mediació penal juvenil, el director o la directora del centre o la persona membre del consell escolar que es designi, ha d'assistir en representació del centre a la convocatòria feta per l'equip de mediació corresponent, per escoltar la proposta de conciliació o de reparació del menor i avaluar-la.

Article 41

Inici de l'expedient

41.1 Les conductes que s'enumeren a l'article 38 només podran ser objecte de sanció amb la prèvia instrucció d'un expedient.

41.2 Correspon al director o a la directora del centre incoar, per pròpia iniciativa o a proposta de qualsevol membre de la comunitat escolar, els expedients a l'alumnat.

41.3 L'inici de l'expedient s'ha d'acordar en el termini més breu possible, en qualsevol cas no superior a 10 dies des del coneixement dels fets.

41.4 El director o la directora del centre ha de formular un:

Article 42: Notificació

Article 43: Instrucció i proposta de resolució

Article 44: Mesures provisionals

Article 45: Resolució de l'expedient

Article 46: Aplicació de les sancions

DILIGÈNCIA.- Per fer constar que aquest Protocol es va aprovar per acord del Ple del dia 20 juliol de 2016.

Castell-Platja d'Aro, 21 de juliol de 2016.

El secretari,

Tomàs Soler Navarro **PROTOCOL PER A LA PREVENCIÓ DE L'ASSETJAMENT ENTRE IGUALS I LA PROMOCIÓ DE LA CONVIVÈNCIA**

